

kaže da je i posle 1933. u Nemačkoj moglo biti protesta i kritike. Osim toga, po njemu je nacizam bio "mirna revolucija" koju su Nemci mirno trpeli i bili s njom saglasni. To neutralizuje tezu o terorističkom karakteru Hitlerovog režima.

3. 3. Glavni prigovori.

Debata oko Goldhagena počela je čim se knjiga pojavila u SAD marta 1996. Već aprila 1996. održan je međunarodni simpozijum o Goldhagenovoj knjizi u Vašingtonu u organizaciji Istraživačkog instituta za holokaust i vašingtonskog Memorijalnog muzeja Holokaust u prisustvu pisca, više stranih naučnika i nekoliko stotina posetilaca. Iznete su pohvale, ali i brojne kritičke primedbe, a istoričar K. Brauning (Browning), čija je knjiga bila uzor Goldhagenovom istraživanju, optužio je njujorskog sociologa za jednodimenzionalni pristup. Po svemu sudeći, Goldhagen je prerastao u prvu pop-star zvezdu istraživanja holokausta zahvaljujući Internetu, ali i burnoj reakcijuu SR Nemačkoj. Bila je to prava međunarodna medijska naučnopolitička rasprava sa više faza. Prvu je otvorio hamburški nedeljnik Die Zeit u aprilu 1996, najavljujući novi Historikerstreit. U istom periodu New York Times je u toku jedne sedmice objavio osam tekstova o Goldhagenu (Mitchell 1996). Prateći odjeke ove prve faze na Internetu američki istoričar Eš (Ash) iz Ajove je zapazio da su, premda je u Nemačkoj suočavanje sa Goldhagenovim tezama bilo bolnije, ipak s obe strane okeana odmah izneti slični prigovori. Došlo je do neverovatno brzog suočavanja mišljenja na Internetu gde su i neobavešteni laici dobili reč (lišeni dociranja stručnjaka), a izgleda bili i uticajniji od stručnjaka. Atmosfera je bila nalik onoj iz vašingtonske diskusije gde je temeljita stručna kritika Goldhagena dočekana sa ledenim ćutanjem, a ostrašćeni odgovori pisca pozdravljani aplauzom (Ibid.,). Drugu fazu obeležila je pojava nemačkog prevoda avgusta 1996. Već septembra Goldhagen stiže u Nemačku, a marta 1997. dobija u Frankfurtu nagradu za demokratiju. Septembra 1996. socijaldemokratska fondacija "Friedrich Ebert" organizuje veliku raspravu o Goldhagenovoj knjizi u Bonu kojoj prisustvuje preko 600 posetilaca i koja je ubrzo objavljena na Internetu (Dowe, hrsg. 1996). Goldhagen, međutim, nije bio prisutan što je organizator objasnio time da kada se knjiga pojavi ona više u pravom smislu ne pripada piscu nego javnosti. Treća faza počinje s proleća iste godine s burnim polemikama koje je otvorila Finkelštajnova kritika Goldhagena u nedeljniku Der Spiegel i prevod njegovog teksta iz londonske New Left Review u Frankfurter Rundschau. U istom periodu javlja se opsežna kritika Betine Birn u The Historical Journal Univerziteta u Kembridžu i brojni najraznovrsniji prikazi. Nemački naučnici polemisali su u štampi. Hamburški Die Zeit objavio je najviše priloga nemarksističkih pisaca, a marksisti su najviše objavljivali u berlinskim nedeljnicima Jungle World i Bahamas. Ovaj materijal može se uglavnom naći na internetu. Narednu fazu obeležili su zbornici radova o Goldhagenu koji počinju da izlaze od jeseni 1997.

Prateći tok dvogodišnje debate M. Šnajder je sažeo glavne teorijske prigovore upućene Goldhagenovoj knjizi (Schneider 1998): 1. Goldhagen iz "normalnosti ubica" izvlači zaključak o "spremnosti na ubijanje normalnih Nemaca". Pitanje, je može li se tako zaključivati o celom kolektivu polazeći od jednog uzorka pojedinaca; 2. Sa ne manje smelosti pisac iz ponašanja ubica izvodi njihove motive (jer su jednostavno svi bili antisemiti). U sličnom istraživanju Brauninga izneta su sasvim drugačija objašnjenja zločina. Naime, kod ubijanja Jevreja Brauning ističe pritisak uže grupe (bataljona) i želju da se ne bude "slabiji od drugih", više naglašava značaj autoriteta i prilagođavanja, a takođe i karijerizam (ostati i posle rata u policiji). Brauning antisemitizmu pridaje znatno manji značaj. Za Goldhagena, pak,